

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1039/2019
17.06.2021. година
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина, Марине Милановић, Катарине Манојловић Андрић и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Влада Кезић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8484/18 од 01.11.2018. године, у седници већа одржаној дана 17.06.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8484/18 од 01.11.2018. године као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8484/18 од 01.11.2018. године и Првог основног суда у Београду П 844/18 од 28.02.2018. године, исправљена решењем истог суда од 02.07.2018. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 844/18 од 28.02.2018. године, исправљеном решењем истог суда од 02.07.2018. године усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати 30.000 евра, са затезном каматом по Закону о стопи затезне камате од 28.02.2018. године па до исплате, у динарској противвредности, по средњем курсу НБС на дан исплате. Истом пресудом обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 473.800,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања извршности па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8484/18 од 01.11.2018. године одбијена је жалба тужене и потврђена наведена пресуда првостепеног суда и одбијен захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену благовремено је изјавила ревизију тужена на основу члана 404. Закона о парничном поступку, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној због погрешне примене

материјалног права, ради уједначавања судске праксе, разматрања правног питања у интересу равноправности грађана односно новог тумачења права.

Врховни касациони суд је применом члана 404. Закона о парничном поступку оценио ревизију тужене као изузетно дозвољеном налазећи да постоји потреба за одлучивање о ревизији ради уједначавања судске праксе и разматрања правних питања у интересу равноправности грађана у споровима за накнаду штете због неправилног и незаконитог рада органа правног лица.

Испитујући правилност побијане одлуке по основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд налази да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, на предлог браниоца окривљеног ББ за укидање притвора уз одређивање јемства, наредбом поступајућег судије у предмету К 2/10 од 08.02.2010. године Виши суд у Новом Саду је примио у депозит суда уплату тужиоца АА у износу од 30.000 евра. Другостепени суд је 09.02.2010. године потврдио решење о прихватању понуђеног јемства. ББ је пуштен из притвора 02.03.2010. године а 23.01.2012. године је ступио на издржавање казне по осуди за кривична дела недозвољено држање оружја и муниције и насилничко понашање. Наредбом К 2/10 од 05.11.2014. године, по којој је поступљено истог дана, Виши суд у Новом Саду је наложио да се заprimљени страни новац у износу од 30.000 евра који је на име јемства уплаћен у буџет Републике Србије на име окривљеног ББ преда у руке ВВ из ... број личне карте ... са ЈМБГ број ... по пуномоћју датог од стране ББ који се налази на издржавању казне затвора у КПЗ ..., овереним пред Основним судом у Сремској Митровици 08.10.2014. године и специјалном пуномоћју АА, овереног код јавног бележника Мирјане Спасић 04.11.2014. године. Потпис АА на специјалном пуномоћју овереном код нотара није потписао тужилац а лична карта тужиоца на основу које је извршена овера је фалсификована. Захтев тужиоца за повраћај новчаног износа уплаћеног на име јемства је одбијен.

Налазећи да је поступање суда при чувању и исплати депозита било противно Судском пословнику, да је примљена страна валута на име јемства морала да се чува у депозитном месту НБС или Филијали Народне банке у седишту суда или другог лица или институције која је решењем суда одређена као чувар депозита, да чувар депозита није са довољном пажњом извршио анализу пуномоћја издатог наводно од тужиоца, нижестепени судови су на основу члана 172. Закона о облигационим односима и чл. 398. став 1, 401. и 404. Судског пословника усвојили тужбени захтев и обавезали тужену на накнаду штете.

По оцени Врховног касационог суда због погрешне примене материјалног права чињенично стање није у потпуности утврђено.

Према члану 172. став 1. Закона о облигационим односима правно лице одговара за штету коју је његов орган проузроковао трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Претпоставка ове одговорности је да је штета проузрокована грађанима или правним лицима, да је причињена од стране државног органа или организације која врши јавна овлашћења, да постоји узрочна веза између вршења дужности службеног лица и проузроковане штете и да је штета наступила због незаконитог или неправилног рада државног органа. Незаконит рад се манифестује као поступање противно закону, другом пропису или општем акту или пропуштање да се

закон, други пропис или општи акт примени или као радња противна обичајима и правилима морала, док неправилан рад представља радње које нису у складу да општим нормама у вршењу службе односно делатности а којима је неке причињена штета. За штету по овом основу држава одговара по правилима о објективној одговорности.

Судским пословником („Службени гласник РС“ бр. 110/2009) чији је основни текст важио у време настанка штете, одредбама члана 386-418. регулисана су правила поступања са судским депозитом. Депозити су подељени на привремене и редовне. У конкретном случају врста депозита није дефинисана побијаном одлуком. Другостепени суд заснива пресуду на члану 398. став 1. Судског пословника, који се односи на привремене депозите при чему занемарује став 2. истог члана којим је регулисано да ће се страна валута примљена на благајни суда уплатити у банку на рачун девизног депозита уколико судија у зависности од потребе извођења доказа не одлучи другачије, чиме је зависно од оцене судије остављена могућност и задржавања новца у депозиту суда. Истовремено побијана одлука се заснива и на члану 404. став 1. Судског пословника, који се односи на редовне депозите а који прописује да се, када је предмет депозита страна валута и девизе, поступа у складу са девизним прописима, при чему девизни прописи побијаном одлуком нису разматрани. Осим тога, спорно је да ли чување новца у депозиту суда уместо банке уопште чини непосредан узрок штете јер се не ради о нестанку спорног износа из депозита суда. Подизање средстава се у сваком случају и када је новац депонован у банци врши уз проверу овлашћења за подизање и идентитета лица које средства подиже. У овом случају презентирана пуномоћја су била оверена а идентитет овлашћеног лица за преузимање новца је утврђен увидом у личну карту. Пуномоћја су била сагласна у погледу лица овлашћеног за подизање новца а коришћење фалсификоване личне карте представља кривично дело трећег лица. Спорно је постојање пропуста суда због недовољне пажње прихватањем личне карте која је фалсификована и пуномоћја издатог на основу фалсификоване личне карте, јер се нижестепени судови нису изјаснили да ли су постојали видљиви недостаци који доводе у сумњу њихову аутентичност или посебне околности које су доводиле у сумњу основ исплате и савесност лица која новац подиже. Саслушани јавни бележник, који је извршио спорну оверу пуномоћја на име тужиоца пред судом се изјаснио да је лична карта на име тужиоца била уобичајена по садржини и форми.

Побијаном одлуком се несавесност поступајућег суда, узрочно последична веза између рада суда и настале штете и одговорност тужене за накнаду штете заснива и на чињеници да је наредба за подизање девиза базирана на оба пуномоћја, како осуђеног ББ тако и уплатиоца депозита, истицањем да је суд знао или морао знати да се новац не исплаћује лицу које није извршило депоновање и да је пуномоћје ББ без значаја. Међутим, погрешно је побијаном одлуком оцењен правни значај пропуста поступајућег судије, заснивањем наредбе од 05.11.2014. године за издавање новца из депозита суда на оба пуномоћја и спорна је квалификација наведеног као узрок штете, јер је наредба за подизање новца заснована и на пуномоћју са подацима тужиоца који јесте овлашћено лице за подизање депонованог новца, при чему се ради о пуномоћју са подобном садржином, овереном код јавног бележника, за чији рад према члану 58. Закона о јавном бележништву не одговара Република Србија. Код оваквог стања рад суда у вези спорног депозита није у довољној мери испитан, евентуални пропусти нису поуздано опредељени и нејасно је да ли су управо поступци суда могли непосредно или адекватно да проузрокују насталу штету.

Са изнетих разлога постојање неправилног и незаконитог рада суда и узрочно последичне везе између поступања суда у вези са чувањем новца и исплате из депозита и настале штете су остали спорни као и одговорност тужене за накнаду штете услед чега су побијане одлуке морале бити укинуге. Укинута је и одлука о трошковима спора јер зависи од исхода главне ствари.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити указане неправилности, утврдити све указане релевантне околности у вези чувања и издавања спорног девизног износа из депозита суда, а затим ће донети правилну и на закону засновану одлуку.

Са изнетих разлога одлучено је као у изреци решења на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић